

Med vår förening In i framtiden

Tydlig strategi – Inkludering – Medlemsnytta – Hållbart ledarskap

Handledning och stöd i föreningsarbetet

Med vår förening in i framtiden!

Ibland behöver vi stanna upp i vardagen, reflektera och tänka till. Likadant är det i föreningar vi är aktiva i. Ett sådant tillfälle lade grunden till denna handledning. Skapa vikänsla, samhörighet, medlems- och ledarvård blev det högst prioriterade området av fem att ha som tema under ett år i styrelsearbetet.

En fotbollsklubb på orten som tydligt visat att de arbetar med de värden som berättas om här bjöds in till första mötet. Ordföranden och tränaren i klubben kom och berättade för oss om hur och varför de tror att engagemanget har blivit så stort i klubben, både på och utanför fotbollsplanen.

Med inspiration av deras föredrag diskuterades under de fyra huvudrubrikerna där synpunkter och förslag kom fram.

Så varsågod, använd innehållet som idébank, inspiration eller på annat sätt i din föreningsutveckling.

Innehåll

Sid 1	Varumärke – Tydlig strategi
Sid 2	Medlemsvård – medlemsnytta
Sid 3	Inkludering
Sid 4	Hållbart ledarskap

Visdomsord på vägen

Ingvar Kamprad (grundare av IKEA): *“Att leda är att förstå att förändring är det enda konstanta.”*

Raoul Wallenberg: *“Att vara ledare är att tjäna, inte härska.”*

Astrid Lindgren: *“En bra ledare visar vägen, inte genom makt, utan genom att inspirera.”*

“Inkludering handlar inte om att bjuda in människor till ditt bord, utan om att bygga ett bord där alla får plats.” – Okänd

“Gemenskap är inte att alla är lika, utan att alla får vara olika tillsammans.” – Okänd

TYDLIG STRATEGI

MEDLEMSNYTTA

INKLUDERING

HÅLLBART LEDARSKAP

1

Varumärke – Tydlig strategi

- **Vision och värdegrund:** Sveriges Hembygdsförbunds gemensamma vision är *“En levande hembygd öppen för alla”*. Föreningen bör formulera sin lokala tolkning av detta – vad betyder det för just deras plats och medlemmar?
- **Identitet:** Klargör vad som gör föreningen unik. Är det byggnader, traditioner, berättelser, naturmiljöer eller sociala aktiviteter?
- **Kärnvärden:** Lyft fram värden som gemenskap, kulturarv, hållbarhet och inkludering. Dessa ska genomsyra all kommunikation.
- **Visuell profil:** Enhetlig logotyp, färger, bildspråk och tonläge stärker igenkänning.

Strategiska fokusområden

1. Kommunikation och synlighet

- Ha en tydlig berättelse om varför föreningen finns och vad den bidrar med.
- Använd både traditionella kanaler (lokalpress, anslagstavlor) och digitala (sociala medier, hemsida).
- Bredband och wifi i hembygdsgårdarna
- Lyft fram människor och berättelser – personliga historier gör kulturarvet levande.

2. Medlemsnytta och engagemang

- Erbjud aktiviteter som ger värde: föreläsningar, kulturvandringar, kulturkvällar, släktforskning, digitaliseringsmöjligheter.
- Skapa delaktighet – medlemmar ska känna att de bidrar till något större.
- Visa tydligt vad man får som medlem (gemenskap, kunskap, inflytande).
- Våra hembygdsgårdar – levande mötesplatser.

3. Partnerskap och nätverk

- Samarbeta med skolor, kommun, företag och andra föreningar.
- Bygg relationer som stärker föreningens legitimitet och resurser.

4. Hållbarhet och framtid

- Koppla kulturarvet till nutida frågor: miljö, integration, lokal utveckling.
- Lyft andra hälften av 1900-talets kulturhistoria
- Visa att föreningen inte bara bevarar det förflutna, utan också bidrar till framtiden.

Risker och utmaningar

- **Otydlig profil:** Om föreningen inte kan förklara sitt syfte enkelt riskerar den att bli osynlig.
- **Intern splittring:** Om visionen inte är förankrad hos medlemmarna kan strategin uppfattas som “påklistrad”.

TYDLIG STRATEGI

MEDLEMSNYTTA

INKLUDERING

HÅLLBART LEDARSKAP

2

- **Resursbrist:** Ett starkt varumärke kräver tid och engagemang – risk för överbelastning av ideella krafter.
- **Digitalt utanförskap:** Viktigt att balansera digital synlighet med fysiska möten så att alla inkluderas.

✚ Praktiska steg

- Gör en **strategiworkshop** med styrelse och medlemmar: definiera vision, mål och kärnvärden.
- Skapa en **kommunikationsplan**: vilka kanaler, vilken ton, hur ofta.
- Utveckla en **årsplan för aktiviteter** som visar både kulturarv och framtidsnytta.
- Följ upp med **enkla mätpunkter**: antal medlemmar, antal besökare, synlighet i media.

Sammanfattning: Ett starkt varumärke för en hembygdsförening bygger på att förena **kulturarvets värden med en modern, inkluderande strategi**. Genom tydlig identitet, engagerande aktiviteter och smart kommunikation kan föreningen bli en självklar aktör i lokalsamhället.

Medlemsvård – medlemsnytta

🌱 Medlemsvård – att ta hand om medlemmarna

- **Kontinuerlig kommunikation:** Medlemmarna ska löpande få veta vad som händer i föreningen. Nyhetsbrev, hemsida eller interna kanaler stärker känslan av delaktighet.
- **Transparens:** Det är viktigt att medlemmarna känner till vilka som sitter i styrelsen och vilka beslut som fattas.
- **Delaktighet:** Skapa former för att medlemmar kan påverka – exempelvis öppna möten, workshops eller digitala forum.
- **Personlig kontakt:** Att hälsa nya medlemmar välkomna, följa upp engagemang och visa uppskattning för insatser stärker relationerna.
- **Trygghet och tillhörighet:** Medlemmar ska känna att deras engagemang och ideella insatser är meningsfullt och att föreningen är en gemenskap.

🎁 Medlemsnytta – att ge värde tillbaka

- **Tydligt syfte:** Medlemmar vill se att föreningen uppnår och levererar inom sina uppsatta mål.
- **Konkreta förmåner:** Det kan vara rabatter, utbildningar, nätverksträffar eller exklusivt innehåll (t.ex. medlemssidor online).

TYDLIG STRATEGI

MEDLEMSNYTTA

INKLUDERING

HÅLLBART LEDARSKAP

3

- **Kunskap och inspiration:** Föreläsningar, poängpromenader, workshops eller digitala resurser som stärker medlemmarnas kompetens.
- **Gemenskap och nätverk:** Möjligheten att träffa likasinnade och bygga relationer är ofta den största nyttan.
- **Synlighet och påverkan:** Medlemmar ska känna att deras röst bidrar till föreningens riktning och att de kan påverka genom sitt medlemskap.

Risker och utmaningar

- **Bristande kommunikation:** Om medlemmar inte får information kan de känna sig bortkopplade och lämna föreningen.
- **Otydlig medlemsnytta:** Om värdet av medlemskapet inte är tydligt riskerar föreningen att tappa engagemang.
- **Överbelastning av ideella krafter:** För mycket fokus på aktiviteter utan resurser kan skapa utbrändhet bland aktiva.
- **Digitalt utanförskap:** Om föreningen bara använder digitala kanaler kan vissa medlemmar hamna utanför.

Praktiska tips

- Gör en **medlemsundersökning** för att förstå vad medlemmarna värderar mest.
- Skapa en **årsplan för medlemskommunikation** (nyhetsbrev, möten, sociala medier).
- Utveckla en **”medlemsnytta-lista”** som tydligt visar vad man får som medlem.
- Utvärdera regelbundet: Vad fungerar? Vad behöver förbättras?

Sammanfattning: En ideell förening som vill lyckas med medlemsvård och medlemsnytta behöver kombinera **hjärta och struktur** – omsorg om relationerna och tydliga erbjudanden som gör medlemskapet meningsfullt.

Inkludering

- **Alla är välkomna:** Oavsett ålder, bakgrund, språk eller erfarenhet ska människor känna att de kan delta.
- **Tillgänglighet:** Se till att aktiviteter och lokaler är fysiskt och socialt tillgängliga (t.ex. tydlig information, anpassade lokaler, låg tröskel för deltagande).
- **Mångfald:** Lyfta fram olika perspektiv på hembygden – både historiska och nutida. Det kan vara berättelser från inflyttade, unga, äldre eller olika yrkesgrupper.
- **Delaktighet:** Ge medlemmar och besökare möjlighet att bidra med sina idéer, berättelser och engagemang.

TYDLIG STRATEGI

MEDLEMSNYTTA

INKLUDERING

HÅLLBART LEDARSKAP

4

- **Erbjud alla:** Ge alla möjlighet att bidra med insatser i olika grupper och andra förtroendeuppdrag.

☀ Samhörighet – att skapa gemenskap

- **Känsla av tillhörighet:** Medlemmar ska känna att de är en del av något större än sig själva. Ta hand om och välkomna nya ”ansikten” till föreningen.
- **Traditioner som binder samman:** Högtider, gemensamma arbeten (som vårstädning eller byggnadsvård), och återkommande aktiviteter stärker banden.
- **Relationer:** Samhörighet byggs genom möten – fika, samtal, gemensamma projekt.
- **Identitet:** Föreningen blir en plats där människor kan känna stolthet över sin hembygd och dela den med andra.

📌 Praktiska exempel för en hembygdsförening

- **Glöggmingel eller Luciafirande** där både gamla och nya medlemmar möts.
- **Berättarkvällar** där olika röster får dela sina minnen och historier.
- **Kafferep, eftermiddagskaffe, merafta.**
- **Samarbete med skolor och föreningar** för att inkludera barn och unga.
- **Öppna arbetsdagar** där alla kan delta i praktiska sysslor och känna sig delaktiga.

Sammanfattning

- **Inkludering** = att aktivt bjuda in och skapa plats för alla.
- **Samhörighet** = att bygga relationer och en känsla av gemensam identitet.

Tillsammans blir de här begreppen själva **hjärtat i hembygdsföreningens varumärke** – en levande hembygd där människor känner sig både välkomna och hemma.

Hållbart ledarskap

♥ Vård av ledare och funktionärer – centrala principer

Uppskattning och erkännande

- Visa tacksamhet regelbundet, både offentligt (på möten, i nyhetsbrev) och personligt.
- Skapa traditioner för att uppmärksamma insatser, t.ex. en årlig “funktionärskväll”, ”grötgille” eller symboliska gåvor.

TYDLIG STRATEGI

MEDLEMSNYTTA

INKLUDERING

HÅLLBART LEDARSKAP

5

Stöd och avlastning

- Fördela arbetsuppgifter så att ingen blir ensam med för mycket ansvar.
- Ha tydliga roller och mandat, så att funktionärer vet vad som förväntas.
- Skapa rutiner för att kunna säga nej eller lämna uppdrag utan skuld.

Kompetensutveckling

- Erbjud kurser, workshops eller studiecirklar (t.ex. i kulturarv, ledarskap, föreningsteknik, digitala verktyg). Gemensamma utbildningar för föreningar vid samma tillfälle, deltagarna reser tillsammans och upplever gemenskap.
- Ge möjlighet att växa i sina roller – både praktiskt och personligt.

Gemenskap och trivsel

- Ordna sociala aktiviteter enbart för funktionärer, där fokus är på samhörighet snarare än arbete.
- Skapa en kultur där man stöttar varandra och delar erfarenheter.

Transparens och delaktighet

- Låt ledare och funktionärer vara med i strategiska diskussioner.
- Ge insyn i beslut och ekonomi så att de känner sig trygga och delaktiga.
- Tydlighet med vad föreningen gör och vad det förväntas av en funktionär i syfte att "avdramatisera" uppdraget.

✚ Praktiska idéer för hembygdsföreningen

- **Mentorskap:** Koppla nya funktionärer till erfarna som kan stötta och introducera.
- **Funktionärsträffar:** Regelbundna möten där man inte bara planerar utan också pratar om hur man mår i sina uppdrag.
- **"Tack-kultur":** Inför vanan att alltid tacka efter insatser, även små.
- **Årsavslutning:** En festlig kväll där man firar årets arbete och lyfter fram särskilda insatser.
- **Resursbank:** Skapa checklistor, mallar och enkla verktyg som underlättar arbetet.

⚖ Risker att undvika

- Att förvänta sig att samma personer alltid ska bära allt.
- Att inte ge tydlig återkoppling – funktionärer kan känna sig osynliga.
- Att glömma bort att även ledare behöver pauser och vila.

✚ **Sammanfattning:** Att vårda ledare och funktionärer handlar om **erkännande, stöd, utveckling och gemenskap**. När de känner sig sedda och stärkta blir föreningen mer hållbar och attraktiv för nya krafter.